

Les Falles

246315

30
séntims



LES FALLES

Suplement al número 245 de LA CHALA

MILACRES DE SAN JOSEP

—¡Adeu, Salvoret!

—¡Adeu, Monolete! ¿Aon vas?

—No te ho pots figurar. M' en vaig a per la novia, a vore si li peguem la volta a les falles.

—¡Pero che! ¡Aixó desde cuánt? ¡Tú no has dit sisentas voltes que ninguna xica te vol por lo lleig qu' eres?

—Asó ha segut un milacre de San Josep.

—¿Qué?

—Com te ho conte. ¡Tú no coneixerás a Pepieca la pentinaora, veritat; filla del sabater de baix de ma casa; una que té els morrets primis com les torrentines, i tot lo demés mantecoset i tendre? Pues eixa es. I lo més jocant es que fon ella la que me parlá a mí. Baixava jo de ma casa l' atre dia, i com tinc este gènit tan xirigotero, vaig i li die: "Pepiqueta, enguany qué vols que 't regale?" —Lo que jo vullc tú no 'm podrás regalar. —Demana cara o culó, li dic amostrantli un xavo. —No, en formalitat, a vore si hu adivines. —Tú lo que vols es un novio. Un pollo pera de pantalons asinaguats, que sapia ballar el Charlestón, t'no? I ella, mirantme molt seria, diu: —Jo sí que volguera que 'm regalares un novio, pero com tú, treballaor, honrat, que

no siga postinero, ni tinga una peseta, pero que tinga eixa alegría que tú tens i que a mí tant me falta. Me quedí més parat que si m' haguera tirat una escopinyá en un ull. Pero, vine así—li diguí—que tú, a pesar de ser tan garçon, eres més inosent que una tasa de poleo. ¡A tú te pareix que la meua cara se pot donar com a regal! Grandota, negra, ratá, i en una boea més gran qu' el busó vell. —Pues presisament com la teua la volguera jo. Grandota, negra i ratá. —¿Pa qué? ¡Pa garbellarlí l' arroç a ta mare? —No; per a estimarla com se mereix. —Xica, t'parles en formalitat? —Sí, Manolo. Be saps

que jo, filla d' este sigle, tinc totes les frivilitats, totes les complicacions i totes les anomalies que 'l sigle porta. —Aixó sí que es de veres. Perque hasta te tallares aquella mata de monyo que era un tesor. —Jo me fumetje els ulls per a ferlos més tentaors; me pinte els llavis per a ferlos més sensuials, i adopte postures per a fer més simpàtica la meua figureta; pero soc molt desgrasiá, Manolo. Un pollo pera d' eixos que díes avans, fon novio meu. ¡Pero quin novio! Chulo, indecent, gos, inútil. No 'm fea més que proposicions indecoroses. ¡Sort que no caigui! Pero li vaig prometer a San Josep que, per a redimirme, buscària un home ben lleig i li donaria el meu cor.

—Che, che; escolta, Pepiqueta. Es que jo, lleig i tot, no me cambie per un atre. I si t' has figurat pèndrem el pel, *aueca l'ala*, que tú no m' agrades per a pentinaora. No sé qué fon més pronte, si el meu despresi o el esclat del seu plor, tan tendre, tan verdader, que no ductí de la sua sinseritat, i li diguí:

—¡Pepiqueta! ¡Pepiqueta! ¡Pero es de veres que me vols?

—Més que a la meua vida! I sinse mirar que son pare havia eixit als plors de sa filla, li peguí un bes que m' enduguí la última pintura de la seua boza. I ella, mirantme esta cara que tinc de llauró, me diguí: —Manolo, ja que asó ha segut un milacre de San Josep, te promet creirmarme en les falles per a renáixer a la vida que tú sempre has vixut... ¡Qué t' ha paregut, Salvoret! Estic més content que si m' haguera eixit la Loteria. Entre asó i este ambient de festa nostra, tan valensiana, estic mig gàbia. Adeu, vaig a ferme uns bunyoles en companyía de la meua novia...

—¡Adeu, Manolo! Sempre serás l' home més felís que jo he conegut.

SALVADOR VERDEGUER

Día de falles

Tots els anys, en este dia, dia joyós i rialler, reblíx món cor d' alegria eixa loca algarabia que va solta p' el carrer.

Cuant apenes ix el sol, en el carrer me vorás; pero m' entra el formigol en quant me pega en el nas l' aurótera del bunyol.

Empapat en el ambient de traques, música i gent que respira simpatia, vaig a la bunyoleria a per "mitja" en aigua-ardent.

I allá està la bunyoleria tirant pasta a la caldera i en el palet menejant, en eixa gracia hegicera de les dones de Llevant.

I tal es la dona esta, qui en sa mirá seductora, sempre viva, sempre llesta, i vestida de llauradora pareix Reina de la Festa!

Veig la música pasar en son alegre sonar, i en quant el soroll amaina, oixc el típic ripicar del "tabalet i dousaina".

I pasa la Comisió un poc alterá de polsé, i es perqu' en la reunió hia qui porta un "canyamó" com de: "rejúplamelcolese"...

El matí—de bronze—estalla, en optimisme complet, i allí veig a la gicalla que va gallint per la falla: "Deu céntims val el llibret".

I com ya tantes vegades la falla torné a mirar, i me solen encoixar; que si es perden cent jafaes, les cent me sole encotrar.

Ençà que me solen fer més d' una volta "calig", ¡ni piule! ¡Igual té que ser! Yo disfrute anant p' el mig en la falla del carrer.

I no sé lo que me pasa, que tortie a casa de nit. ¡El carrer pareix ma casa!... I es qu' un mateix esperit valensiá a tots nos abrassa.

I ciuant la falla està ya de la nit cremant ses mailes, el meu cor ardint està... en eixe goig de les falles i d' este poble valencià!...

JESUS MORANTE

— LES FALLES DE SEN JUSEP —

Repetir en este artícul (u lo que siga) el orí-
che de les falles, ahon tant s' ha escrit sobre
este tema en prósia i en vers, me pareix qu' es
voller donar próba de una erudisió, que a part de
que no poseixe, en este cas resultaría ridícula.
Pero si este punt el deixe en lo tinter, vaig a to-
carne un atre, que moltes voltes, moltes, m' ha
indignat sobre manera, sent el cas en que me
vaig a ocupar, motiu per a que este any no
hiacha falla en lo meu carrer.

Yo crec que aixina com se nesesita vocació
per a ser capellá, torero u mestre d' escola, no
n' fa falta menos per a
ser *fallero*, o més ben dit,
individuo que perteneix a
una comisió de falla.

¡Caballers! Se nesesita
pasensia y afisió pa su-
frir les impertinències que
exichix el càrrec, i en el
consepte que molta chent
té a este siutadá.

Bo será que antes que
pase avant, al tratar dels
inconvenients que repòrtala
esta diffísil misió, adver-
tixca al lector (que pot
ser maliciós) que yo no
he segut may fallero, ni
que este escrit tinga per
misió el pegar una *insen-
sá* als interessats; el pri-
mer cas es negatiu, per-
que han de saber vostés que a mí m' agrá molt
poc fer faena, i asó sempre ne du, i en segón
terme, no hia tal perque sé qu' el mon està ple
de desagraits.

Desde la recaudasió a domisili dels que s' han
apuntat pa la falla, hasta que la última purna
pert el seu brillo en la nit del 19 de Mars, hia
un any de preocupació, en la que los miembros
posen a contribusió el esfors individual. ¡I en-
cara hia qui critica el que al dumenge siguiente
de la cremá de les falles, les Comisions s' en va-
chen de paella!

¡Home per l' amor de Deu! Si el pintor, i
el mañá, i el fuster, i el sabater... han pasat díes
i nits desevidant la sehua profesió, i euidant dels
mil detalls que la falla imposa, i hasta achudant
al artiste, asó si no son ells mateix que la fan.

Que la llisensiá del Achuntament...

Que la baixá de la llum...

Que hia un ninot que segons han dit li té una
retirà a Romanones, i la autoritat no permetix la
plantà de la falla si no llevar aquella figura...

Que la música de Benipolla no vol fer el pasa-
calle si no li donen deu duros més. i en fi, con-
trarietats de última hora difíils de remediar,
que i pa qué apuntarles?

No falta may, per a sarcasme del qu' ha tre-
ballat com un indio, el comentari insidiós, del
vehinat, moltes voltes fet en castellá, d' eixe
d' a cuatre aguiletes la
pesa.

Si Visantino el de la
Ratá, que va ser de la co-
misió, se fa un parell de
botes; doña Plaquita, la
del número 8, que s' apun-
á per una aguileta cada
semana, en dret a que li
toquen la música a la porta
de sa casa, li canten
albaes i a tindre banderetes,
diu confidencialment
a un' atra vehina:—¡No
se lo desía, doña Virginia,
ya va saliendo lo de
la falla; pos si han recogido
mucho y... total qu'
han hecho?

¿Que el president s' ha
fet un trache, si a ma be
a pagar a plasos? Ironies sangrientes hasta dels
amigachos.

Yo no negaré que s' hacha fet algún *atraco*
en este asunt de les falles; sorprendent la bona fe
dels vehins, se n' han fet, pero no en la abundan-
cia que la maliciosa de la chent creu. Conec, en
cambi, mols casos, en que els falleros s' han pillat
els dits, com se sol dir, i al final de la correguda,
han tingut que desembolsar, entre tots, un número
respetable de pesetas.

I la mehua opinió particular, com a valensiá,
es que debem fer la vista grossa a lo de la paella,
a cambi de que cada any se planten més falles i
se manifeste més pletòric el uit inagotable d'
esta terra benedida.

RICARDO VALERO

DELS LLIBRETS DE FALLA

Antes era yo carliste,
en después republicá,
més tart me fiu sosialiste,
ara soc bolcheviquiste,
que es lo que en més moda está.

Es cosa que no s' extraña,
pues el mudar de pelache
ca temporá com de trache
son coses d' así d' España.

Un valensiá se moría
d' un agut desmenchament;
li feren un allipebre
y va sanar al moment.

La buñolera Rosario
té una ventacha molt gran:
que els buñols no volen sucre
habent ixit de ses mans.

¡En l' Academia del quinse
tenen unes pretensiós!
¡A conte de banderetes
mos han demanat pendóns!

Fa ya temps que Roc Martí
A la sogra la té odiá;
La cosa remey té huí:
La porta a la falla y
Als dos minuts, socarrá.

“Es un home lloréchat”,
m' han dit de Pepico Ámat.
Lo que ara falta saber
es si el llorer l' ha alcansat
per poeta o buñoler.

Eres viva com la purna,
y eres com la flama ardenta,
y eres fina com el fum,
y eres com la sendra, neta.

Encara que no ho cregau,
el barber es l' estudiant
millor del mon, perque trau
la carrera en un instant.

LA PLANTÀ DE LA FALLA ○ PEPICO YA TÉ NOVIA

Estem en la nit del 17 de Mars; son cap a les nou de la nit. Tots els components de la Chunta Directiva estan sitats en casa del president per a sopar en reunionota i despues mampendre la plantà. En casa del president estan la dona i les filles més marechaes que un alloli. La una prepara les ensalaes; l' altra està al cuidao dels fesols; la dona parant la taula, i el president donant órdens.

Poc se fan d' esperar els directius. Ara dos, en acabant tres, tots van aplegant en el soperet baix del bras.

Ya tot preparat, s' ou la veu del president, que diu: "Caballers: tot lo mon a sopar." Mig menut no ha transcurrit cuan tots estan ya en la taula. En seguida apareixen les chicones en dos fonts de fesols, que un volantinero no les botaría. "¡Vinga, a sopar!", chillà el president. "Cuan s' asente l' ama", contesta el cobraor. "Per nosaltres no heu fasa". diu l' ama. "¡Que s' asenten, que s' asenten!", diu un atre. Per fi les fan asentar. Ya tots en taula, van fentlos forat als plats dels fesols.

Pepico, el més chove de tota la Directiva, estabia locament enamorat de Pepica, la filla del president, i eixa nit, que la sort pareixia protechirlo, feu que se li asentara al costat, lo que li donà lloc a entaular la conversació qu' ell tant desichaba. En bromes i més bromes, acabà el sopar en més alegria que l' escomensaren, perque el vi i els licors els augmentaren l' alegria qu' ells ya de sí portaben.

Se feran les dotse de la nit y aparegué el artista que feu la falla, en companyia dels seus treballaors, provists de les ferramentes corresponents; venien a acabar la seua obra: plantar la falla. Seguidament, tots s' alsaren de la taula, posantse a les órdens del artista, qui manaba a cada ú una cosa. Uns traien ninots, atres preparaben les llums, atres, en uns perpals, anaben arrancant els adoquins qu' el artista marcà.

Pepico se fea el "llonguis", pues no se separaba del costat de Pepica; pero el secretari, qu' era un consueta gran i més envechós que una fa-drinota ransia, no el perdia de vista i sempre estab eritant: "¡Pepico, porta un martell! ¡Pepico, porta una corda!" Y Pepico, qu' era més infelís que un bescuit de llengüeta, fea tot lo que li manaba aquell "pelmaso", sinse donarse conte de que li hu manaba per mortificarlo.

Pepico, en cuant tenia un ratet, s' acostaba a Pepica i li preguntaba: "Qué, gli agrá la falla?" No sabia dirli atres coses, perque pera les dones era més curt qu' una rosquilleta d' a pam. Pero encara no li había contestat Pepica, ya estaba el secretari eritant: "¡Pepico!" I el pobre chic se deixaba a Pepica i anaba a vore lo que volia aquell. "¡Qué vols?" "Agarra aquell ninot, que anem a colocarlo en seguida." Tot era mentira, pues aquell ninot era l' úlitim que tenien que posar; pero la cuestió era no deixarlo parlar en la chica. El president, ducho en estes coses, se doná conte en seguida de la mala idea del secretari, i acostantse a Pepico, li digué: "Porta el ninot, que yo l' aguantaré".

Pepico revoltechá un poquet per la falla i aná a parar al cau, pasantse lo que quedaba de la

nit al costat de la que ell tant desichaba. Per fi, ya de matiná, aplegá l' hora de posar el ninot en son puesto, i el secretari, dirichintse al que l' aguantaba, li digué: "¡Estás cansat, Pepico?" "Un poquet", contestá el president. El secretari, al oir aquella veu, es quedá estupefacte; pero no es pogué contindre i preguntá en seguida: "¡I Pepico?" "Parlant en ma filla, cara de botóns" Casi caigüé de dalt de la falla el secretari.

Ya tenim la falla plantada. El dia ya apunta i allá per el final del carrer se veuen dos siluetes que van acostantse. Es el donçainer i el del tabalet que venen a fer la despertá.

"¡Ya tenim ahí el donçainer!" Chillà u. "Venga, pues, anem a fer la despertá". Entren tots en casa el president i agarren un grapat de troquets cada ú i en gran algarabía s' asomensa la despertá. El donçainer toca. Estos van estrellant contra les parets i els adoquins els tróns que anunsién que la falla està plantada. Ya està feta la despertá. Dos municipals qu' apleguen, i tots a ferse el bunyolet i la copeta de despedida. Disposa ya a anarsen a dormir, son sorpresos per Pepico, que solemnement diu: "Caballers, Pepico ya té novia", i el secretari, en cara d' asustat, pregunta: "¡Qui es?" I agarrant a Pepica de la ma la presenta davant de tots, dient: "¡Esta!" Cuant de pronte chillà el tesorero: "¡Viva els novios!" Tots, manco el secretari, contesten: "¡Vivaaaa!" I hasta la donçaina digué "Viva!

MIGUEL TALLADA

Tres coses hian en Valensia
qu' en cap poble les vorás:
el Nano d' En Llop, les fallas
y el Pardal de San Chuán.

Se casaren Pepe y Tona,
y, sobre no tindre un chavo,
mira si serán falleros
que tots els anys fan un nano.



NOSTRE CONCURS DE BELLESA

Al meu chermá Rafel, fallero ausent.

—Caballers: La Comisió de la falla d' esta plasa va a elechir a la bellesa qu' el Comité mos reclama. Desfilen les concursantes.

—Yo primer.

—Primer yo.

—Vacha; si no guardeu compostura, totes teniu carabasa. Primer la més choveneta.

—Zervidora.

—¡Tú, farfalla! A la cola, y que te calles, que ya has cumplit els cuarenta.

—Pues seré yo.

—Anem a vore. púchat un poc més la falda y destápat el escot.

—¡Qué li pareix!

—Una caña. De formes no estás molt be; anem a vore la cara. El nas está un poc corcat, y así veig una magaña...;

retírat, que no aprofites. Que se 'n aproxime un' atra. Tú ya estás un poc millor, y eixe cos de porcelana despay té que examinarse; pero... púchat eixa calsa, y menecha el contaor.

—Tinc vergoña...

—So tunanta; cuant li 'l meneches al novio, ¡no ne tens!...

—Vosté se calla; ma filla no fa postures.

—Pues empórtesela a casa.

—Tío calent.

—Gallinera.

—Fora del concurs! ¡Quí falta! —Así estic yo, la més chula, la més templá, la més guapa del carrer, la més grasiosa, la més...

—¡Eh, tú, pára, pára! ¡No tens agüela! Pues, ¡che!, esta tonta mos faltaba.

Quedes descalificá

per donarte eixa importansia.

—¡Fuera, fuera eixe Churat!

—Hala, despequen la sala, qu' el fallo ya 'l tenim fet; del barrio no ne fan falta.

Queda así, pues, proclamá nostra "Miss" Pepa Mangrana, una neboda que tinc, que, llevant qu' está un poc chata y té una boca d' a pam, qu' es morruda y que s' afaita, no vos té res qu' envechar. El Churat aixina falla.

—¡Liante!

—¡Tío embustero!

—¡Mal president!

—¡A la cuadra!

—S' ha arrematat la funsió.

...

Y l' escàndalo en la plasa es un boseto adecuat per a fer cuansevol falla.

J. RODRIGO ALAMAR

EL DIA MES VALENCIA DE L' ANY

El valencià de soca sempre que arriba la diada de Sant Josep té la major de les satisfacciòns. Carrers i places adornats de banderetes i cobertors; grans rames de llorer decorant les portes de les bunyoleries, on gentils valencianes sobre els gegantins foguers tracen a l' aire, amb la pasta, el típic rollet o cabota que en l' oli brusent queda marcant; bandes de música porten l' alegría a tot arreu; en els patis de les cases la jovenalla balla i es divertix, mentres la gent riu i comenta en torn de la ingeniosa falla ses humorístiques troballes.

Es el dia valencià per excelencia! Fins les llegendes falleres van escrites en nostra llengua i tots sembla que experimenten un desig més vehement d' expresar-se en ella.

L' ànima valenciana, allavars, sent com una revolta de tot un any de provincialisme, se n' adona que pertany a un poble sinse vida propria, precipitat en l' abism de la grieror, perque li tallaren les ales per a l' ideal. I Sant Josep aixís, aventades les

cendres de la falla, desperta, cada any, als cors dels valencians l' anyoranza de la gloriosa personalitat perduda.

EDUARD MARTINEZ FERRANDO

Elogi a Valencia

Valencia canta i sonriu;
Valencia triunfa y progrés,
i son gran hort embelesa
a tot el qu' en ella viu.
Manté la dolsa sonrisa
de la dona valenciana,
perque's la flor qu' engalana
a esta nació tan sumisa.
I el tesor de la ribera,
nostre mar i cel tan blau,
nostre fe, amor i pau,
i la gran festa fallera.

ELIAS BORRAS

DELS LLIBRETS DE FALLA

Huí se menchen com a bresques
les llesques,
preparantse pa demá
la s pá,
y per allá aon pases, ols
a buñols.

Si viure de moda vols
y menchar del plat del dia,
no compres repostería:
fes llesques, sopá y buñols.

Pascuala la fornera
es una chica sansera,
en un cor com el repés,
y per no ser carasera
no més s' ha fugat en tres.

Qui al mirar una chiqueta
d' este barrio no s' enchisa,
be pot dir que en lloc de cor
porta una pedra codisa.

Parlant de molins un dia
digné Tano l' añ pasat,
que molí de vent volía,
y, en efecte, no mentía,
que ú qu' en té, no l' ha pagat.

El vint y set té dos plantes
que no son pésols ni col;
a dreta, carnisería,
y a l' atra... a l' atra Piñol.

DON PASCUAL

Don Pascual tenia la deria de ser home sélebre; somniaba en que la Prensa s' ocupara d' ell, que el públic parlara de les seues inventives, que el seu nom sonara, flotara en el ambient com algo impressindible per a la vida siutadana. Pero els seus desichos s' estrellaben sempre contra la fatalitat, que no se cansaba de perseguirlo.

Ya desde chiquet pareixia ser víctima de la seu mala sombra. Si feia fuchina a la escola, per a que el mestre tinguera que dir algo d' ell, chustament aquell dia

no pasaba llista. Si armaba bronca entre els seus companiers de choc per ferse destacar d' entre els demés, s' el deixaben asoles, no podent conseguir els seus propòsits. Cuan ya homenet parlaba fort y promovia discussions en els cafés pùblics als que concurria, ningú li feia cas y el consideraven poc mano que un sero a la esquerra. Se feu sosio d' una Sosietat per a vore de conseguir que el nomenaren per a un càrrec de la Directiva, y la Sosietat se desfeu. No anà soldat per "estret de caixa", y cuan escribia alguna cosa per a la Prensa, no se sap quina ma oculta el perseguia què les cuartilles se perdien en Correus, y si alguna volta se determinaba a durles ell en propia ma, may trobaba al director en el seu despaig.

Y aixina tota la vida y en tots els seus aspectes!

Pero vingué un dia que cregué ser felís, y eixe dia fon el de la vesprada de San Chusep. Per el desllunat de sa casa va sentir parlar a unes veïnes y li paregué que pronunciaben el seu nom. Posá atensió: ¡No había ducte, d' ell parlaben! Y entre rises y chirigotes oixqué que l' habien posat en la falla.

Per fi s' habien ocupat d' ell!

Y més content que chiquet en sabates noves, anà a buscar al president de la Comisió per a donarli les gràcies per la felis ocu-

rrensa que havia tengut al posar-lo a ell en la falla.

—No, señor; no es vosté—digué el president aixina que se enterá del obchecte de la visita de don Pascual.

—¡Cóm!—feu éste tot desilusionat. —No se trata de mí?

—De vosté a quin sant, benit de Deu? El que ham posat en la falla es Cucala, que també li dién don Pascual.

El del nostre cuento casi mor de repent. ¡Ni per a una falla el volien!

¡Seria desgrasiat!



GLOSARI

Rimes soltes

Aimada, en estos rimes,
la veu de ma pasió
vol donarte la joia
d' una eterna cançó.

Hui la vida amorosa,
fa vibrar l' espírit
i renaix l' alegria
amb lo fons de mon pit.

Omplerta de fragancies,
encisada d' amor,
va la rima flairosa
que naixqué fins lo cor.

Has donat a ma vida
l' esperança i consol;
a mon ànima ensomni
lluminós com el sol,

qu' es camí de bellesa
per on va el pensament
foll d' amor i armonia
fet gloriós sentiment,

i en gentil poesia
del meu arc llevanti,
brollen les roses clares
d' un ideal jardi.

Aimada, en estos rimes,
la veu de ma pasió
vol donarte la joia
d' una eterna cançó.

MANUEL BERTOLIN



GLOSARI

Motiu de festa

Com un circlo d' amor i d' ensomni,
amb el foc d' un dolç himne triomfal,
el seu arc, tot reblit d' esperances,
fa vibrar una rasa genial.

Canta l' ànima encesa del poble
les estrofes d' suau germanor,
i li ofrena a Valencia este dia
la quimera de llum del seu cor.

Este jorn que perfuma el lirisme,
té cadència d' un vers infinit:
el encís de daurades llegendes
que d' infants embruxá l' espírit.

Es la imatge de gaya princesa
que somriu en el àuba florida,
i es el goig fervorós del meu poble
que li dona el tresor de sa vida,
i el anhel de sa veu sobirana
com un cantic gloriós del amor...
que li ofrena un miracle d' estrelles
i la rosa de llum del seu cor.

MANUEL BERTOLIN PEÑA

EL PIROPECHAOR

Pánfilo Garronets había pasat lo millor de la seu vida ficat de cap y peus en el seu negosi, aquell negosi qu' ell heretara de son pare y que ell li había donat tal impuls que, gracies a les seues iniciatives y activitats, l' había posat a una altura incommensurable. Cal dir que era ya riquísim, casi millonari, y que veentse en vora sencuenta años al coll, sinse haber gochat les delisies de la choventut, pensá retirarse y disfrutar de la vida tant cuant els seus años li permitiren.

Y se va sentir chove y en ganes de gaudir les delisies de la choventut.

Y, pensant, pensant, se li occurrí la cosa més estupenda del mon: ixir el próxim dia de San Chusep a recórrer les fallas y, de pas, piropear a totes les chiques que se li posaren a tret.

Y metodisanto tot, com bon negosiant, atquirí un bloc de notes y aná apuntantse en ell tots aquells piropos que se li ocurrien, que recordaba haber ouit en el teatro o que trobá en les revistes galants que se va comprar a l' efecte, y aixina en va recullir vora dos sentenars, aplicats a les chiques segons com elles foren: altes, baixes, michanes, rubies, morenes, castañes, groses, primes, blanques, negres..., etc., etc., etc.

Vingué el desichat dia de San Chusep; atquirí EL FALLERO per a tindre l' itenirari y les degudes explicacions; se n' aná a la plasa d' Emilio Castelar, punt de partida; se feu netejar les sabates; se comprá una flor, que se posá en el trau de la solapa de l' americana, y fet un *dandy*, allá aná nostre home dispost a disparar contra les tendres chiques tot aquell arsenal de piropos que había recullit.

La primera víctima que se li

posá a tret fon una churreta castaña, fina, guapetona, apetitosa...

Y allá va nostre héroe a disparar el primer proyectil dels seus piropos. Mes cuan éste ya estaba a flor de llavis, un *blavet* li pegá tan gran chafó, que li feu vore les estreles.

—¡Animal!—fon lo que digué—

Dels llibrets de Falla

En pleit Josefina está en Pepet el de Barbeta perqu' éste té una gateta de la que ella está prendá, y Pepet a Josefina li ha promés sentar la ma si li toca la minina.

No té may la casa neta... Tot se pot chustificar; com la casa es chicoteta, per no ferla més estreta no la vol emblanquinar.

A Gasparo el femater *tres d' animal* li digueren al pasar per sert carrer. Ya es veu que no el conequeren, porque es animal sanser.

Perque a la filla de Pili diuen Clara, sos pares creuen que es un serafi, per alló de que son *clares* les chiques bones de huí.

—Be podría mirar aon posa els peus!

—¡Ey!—feu el llauro.— ¡Y vosté també, chermá!

Pánfilo Garronets se netechá la sabata en el mocaor y seguí avant, olvidant de moment aquell mal tropés.

Per allá anaben en ringlera quatre chiques de les de deixam ensendre. Consultá el seu bloc de piropos. Ne va escullir un per cada una, y, retenintlos lo millor que pogué en la memoria, aná a acostarse als quatre capollets, cuan se va vore interceptat el pas per una tirera de maleducats

que anaben per entre la chent fent *l' anguleta*.

Les chiques desaparegueren de la vista de Pánfilo, y éste se quedá soltant renees a conte de piropos:

—¡Salvaches, cafres, insivils, fills de pantera!...

Pero la vista d' una real femella, que fea chirar per a mirarla hasta als nanos de la falla, li llevá el mal humor y li recordá un piropo estupendo que venía pintiparat per a la ferramenta aquella.

Y ya estaba a cuatro pasos d' ella, y les primeres paraules se li escapaben, ansioses, de la boca, cuan, si se descuida un poc, es atropellat per un automóvil.

—¡Bruto!—fon lo que digué.— ¡Millor estaríes en una cuadra que guiant un auto!...

Més avant, cuan comensaba a dirli un piropo a una estupenda morenasa, li pegaren tan gran espeta, per l' aglomeració de la chent, que no pará més que al chocar violentament contra la paret d' enfrot.

Y borballant per la seu boca paraules insultants y ofensives, hasta per a la familia de la *chentola*, com ell calificaba als vianants, s' entorná a casa, mustio, maur, aspeat, trepichat y fet a banderes...

Y feu una falla del bloc de piropos.

Y comprengué, encara que tart, que sencuenta años no son vintisinc; que había pasat el seu temps; que huí ell era l' atropellat, pero que si haguera fet cuan debía lo que había intentat fer ara, de atropellat que era, haguera pasat a la categoria d' atropellaor.

—Que per algo es diu que la choventut tot ho atropella!

V. VINDEU ARTAL

Falla, buñol y llorer

Deu, al voler fabricar
en lo sel la primer dona,
com a mostra fina y bona,
la millor volgué crear.
Molt li costà treballar
per a no sufrir error,
pero, al final, el Señor,
deixantse de tonterías
así a les Caldederías
doná el modelo millor.

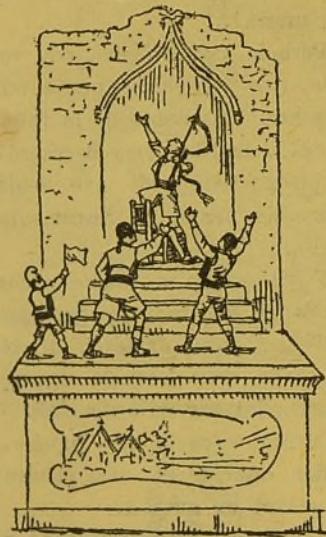


BARRECHAT

UNA COMPARACIO

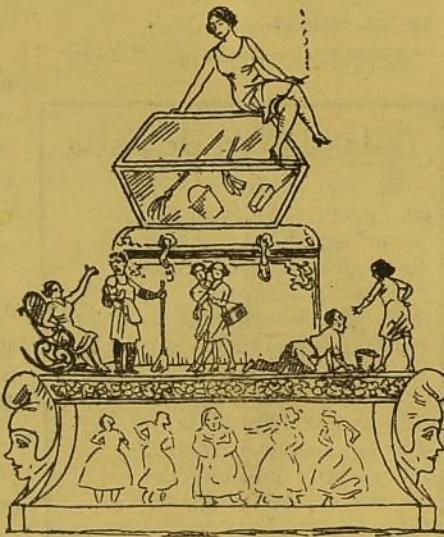
¡Veus el saló de la Llonja!
La política es igual.
Molta gent, moltes paraules,
hasta l' hora de menjar.

Una vegada resolt
“el problema principal”,
quan ja no ’s pot fer negoci,
¡qué espantosa soletat!



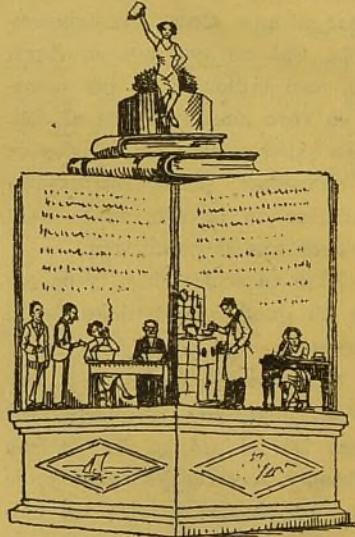
JAI-ALAI

El modern crit del Palleter.—
Arturo Biosca.



P. ANGEL

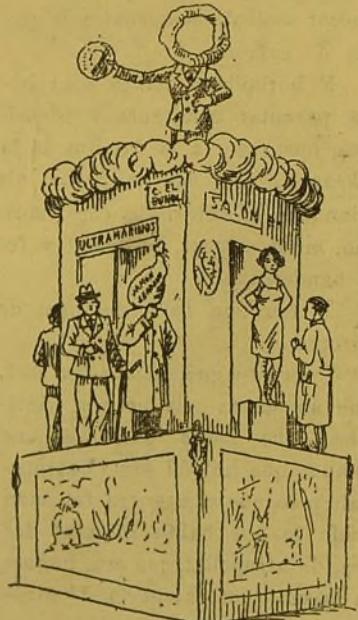
Les dones ya tenen vot. ¡Po-
bres dels homens ara!—Bagán y
García.



CADIZ - MENDIZABAL -

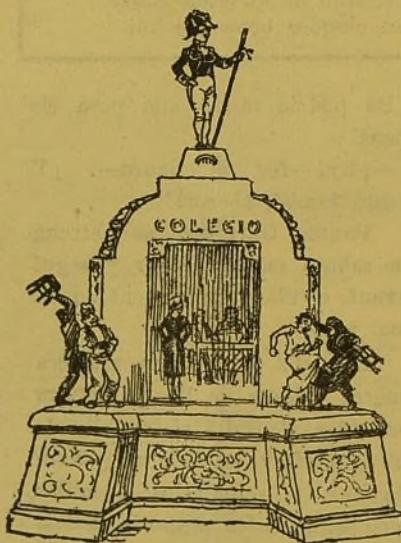
PUERTO RICO

El progrés avansa... avansa
per a les dones; pero, i y per als
homens?—J. Latorre.



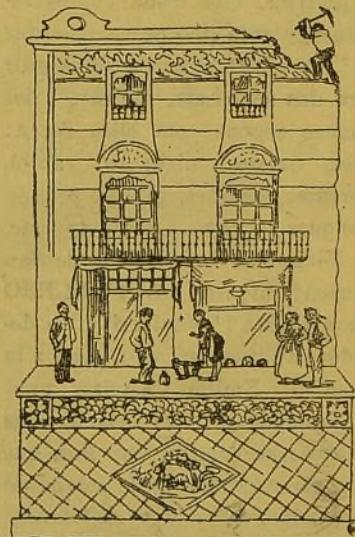
GERMANIAS-DR. MOLINER

Representa, per lo vist, algo
tan intim, que es difísil expre-
sarlo.—L. D' Avila y M. Durá.



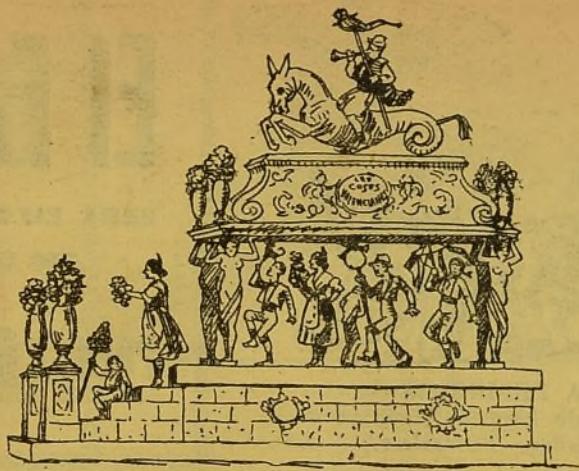
S. BARTOLOME-CABALLERS

El vot femení portarà males
consecuències.—Pepe Roda.



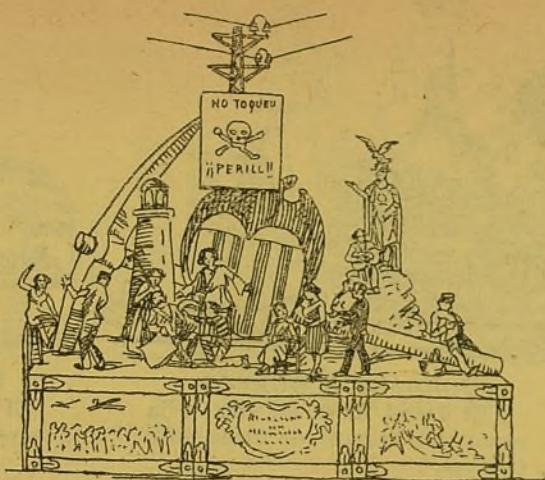
STA. TERESA-PINTOR
DOMINGO

¡Cuán comensa el derribo del
Ateneo Mercantil, caballers!—
García, Seba.



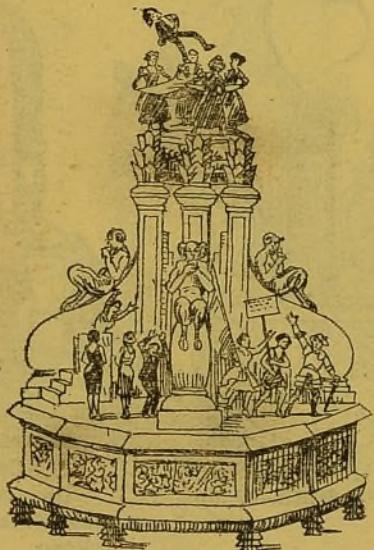
RIPALDA-BENEFISENSIA

Una recopilació d' algunes de les moltes costums valencianes.—Ferrer Albert y Ferrer Montesinos.



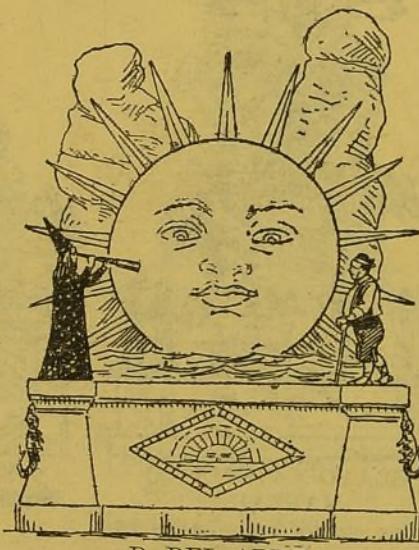
P. LOPE DE VEGA

El tocar sempre ha segut perill de mort, hasta abans dels fils elèctrics.—Villanueva.



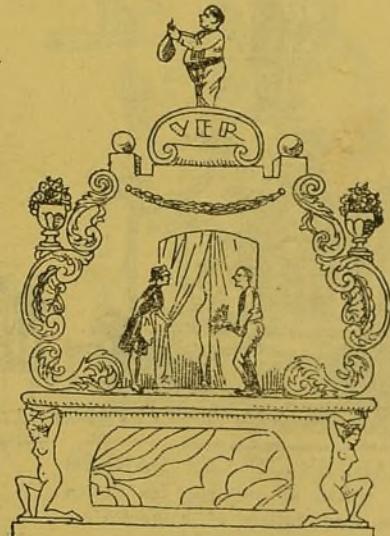
PL. CALATRAVA

Lo que pasaría si les dones manaren.—Fernando Roda.



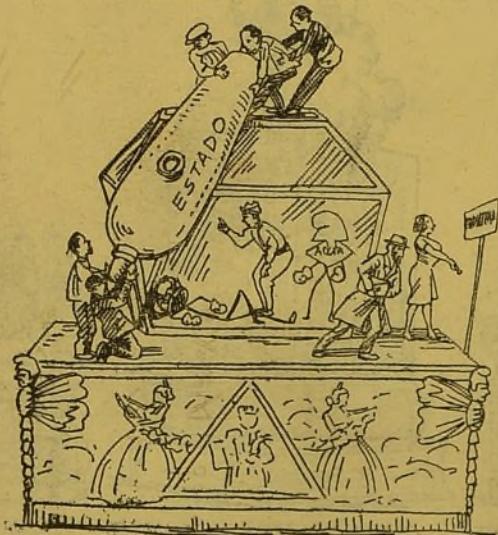
P. DEL ABRE

Este es el present. ¿Qué veu l' astrólec en el pervindre?—Marcos Gimeno.



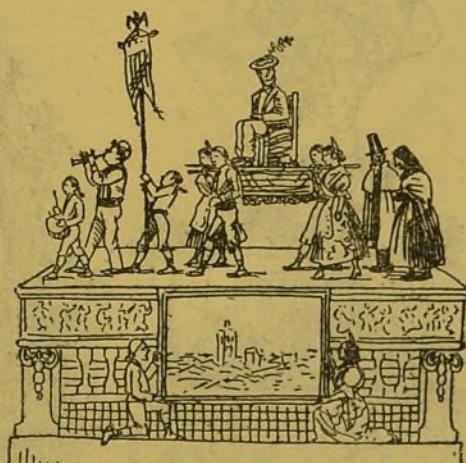
MOLI DE LA ROBELLA

Representa una parodia dels cinc sentits.—F. Guillot.



CARRERA D' ENCORTS

Alaudix al cambi d' Estat espanyol.—J. Rubio.

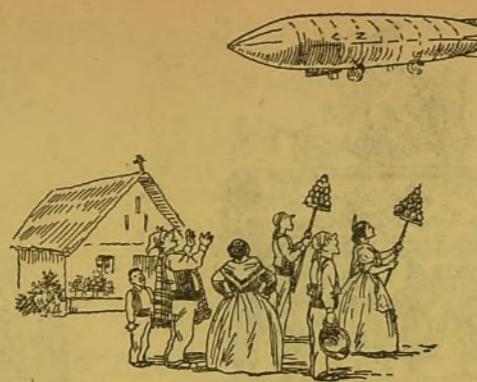


BAJA-MESON MORELLA

El tio Pep ha segut coronat.—Giménez, Cotanda.



JORDANA-SOGUEROS
El decret sobre els vins es la causa del triunfo de Baco.—*La Comisió.*



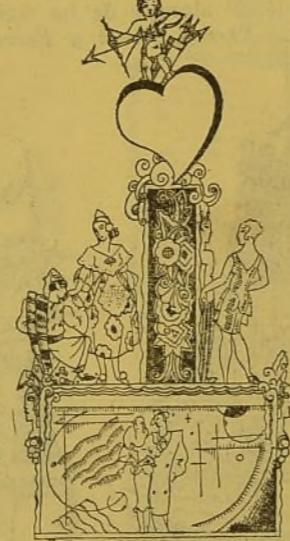
PLASA PELLICERS
El "Conde Zeppelin" que ve a vore les falles.—*Villasalero.*



CARRER DE LES DANSES
¡Ara si que son les dones les que tallen l' abaecho!—*A. Llorca.*



PELAYO-MATEMATIC MARZAL
Uns cuants episodis de la història sagrada d'Espanya.—*D. Guillot.*

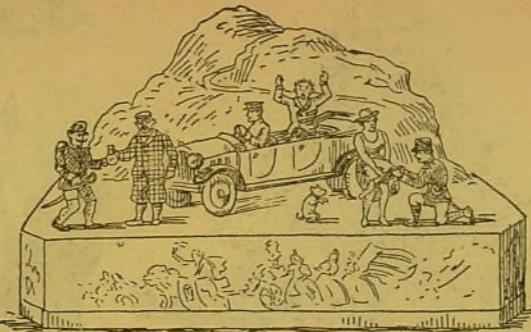


LUIS MOROTE
Falla infantil.—*Llop.*

El Fallero

SERA EL MILLOR PERIODIC DE FALLES

PREU: 40 SÉNTIMS



CADIZ-DENIA
El pas per la frontera.—*La Comisió.*



CUBA-DENIA
La plancha del ex rey.—*La Comisió.*



JESUS-BUEN ORDEN
Uns cuants refrans valencians posats en acsió.—*C. Castellano.*



R. CASTROVIDO-CUENCA
Cara y creu de la lluna de mel.—*J. Pérez.*



AV. PORT-MESTRE VALLS
Valensia servint un plat de gloria.—*V. Seguer.*



FRESQUET
Lo que va d' air a hui.—*Tena Cuesta.*



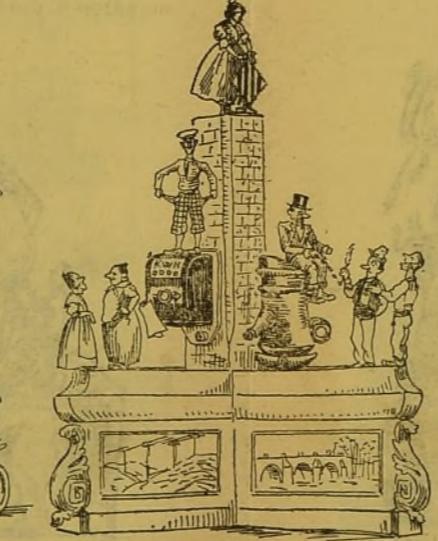
PL. GUERRILLERO ROMEU
Les covetes de San Chuan, lo més castís, lo que no hia i Y en infern vivim!—*S. Peñinué que ho tire...—J. Estellés.*



TAQUIGRAFO MARTÍ
Diuen que asó es un infern. Valensia envia a l' espay les glories del mestre.—*Llorente-Cano-González.*



CIRILO AMORÓS-CONDE SALVATIERRA
Un monument dedicat a les Sosietats "desconegeudes".—*Martínez Portolés.*



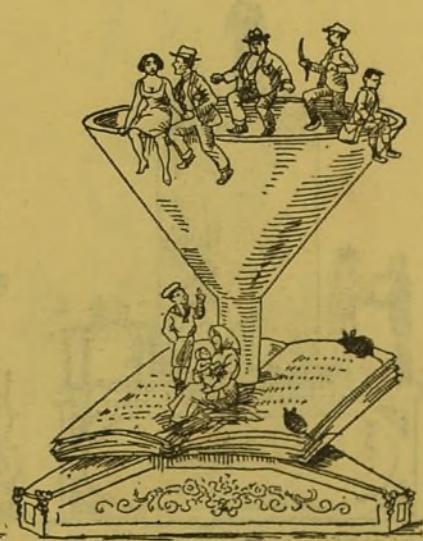
A. CADARSO-C. ALTEA
Un monument dedicat a les Sosietats "desconegeudes".—*Martínez Portolés.*



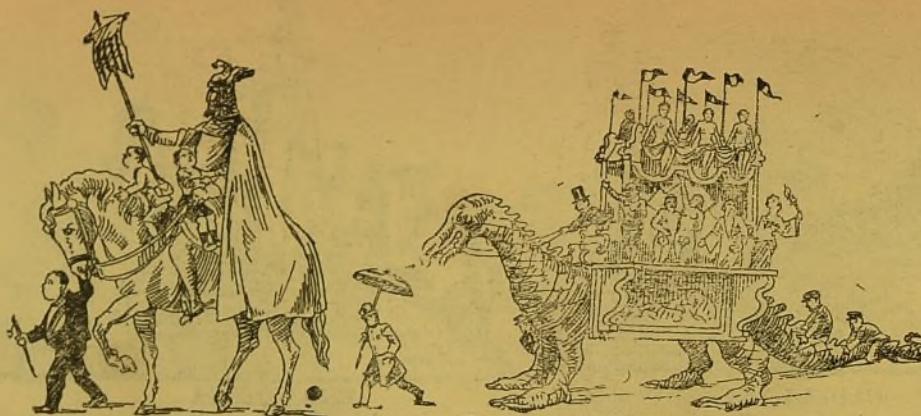
DR. SANCHIS BERGON
Mentre uns fabriquen els sines treball, un atre els peixca.—*La Comisió.*



ESTRELLA-JULIO ANTONIO
Tot cambia per el temps.—*Martínez y Moreno.*



FONTETA DE SAN LLOUIS
La lleu del embut. Era? Es? Será?... Aixó es lo que no mos diu l' autor.—*La Comisió.*

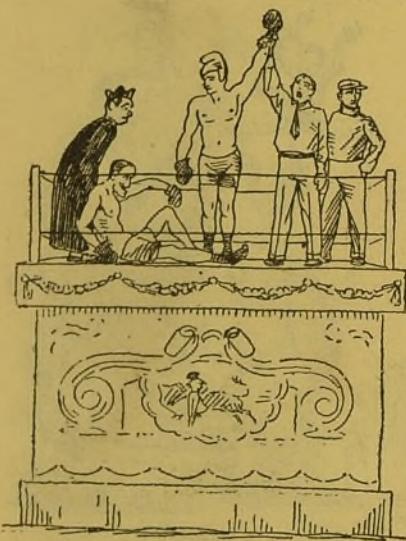


CARRER DE SAN VISENT (Entre Caixers y Sang.)

Grupo primer.—El Rey Don Chaume baixa del pedestal y va a vore les falles.

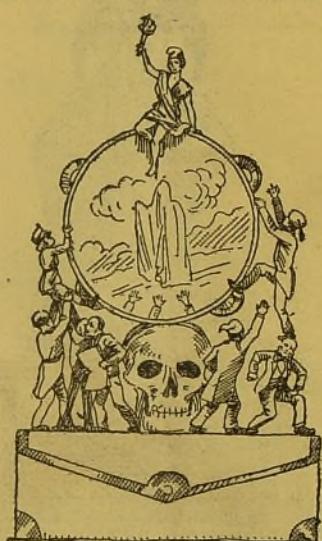
Grupo segon.—Expedisió fallera de personaches bíblics (desde Adán) e històries.

Grupo tercer.—; Hasta del sel abaixen a vore les falles!—J. Soriano.



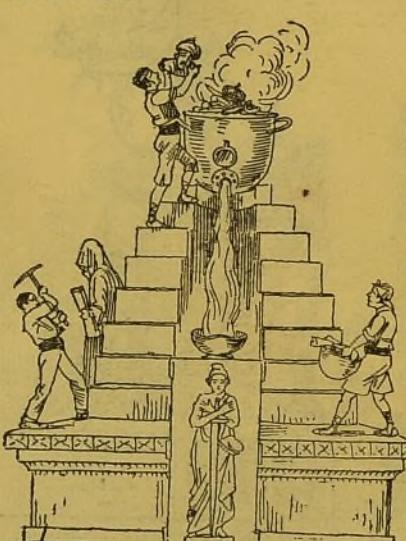
TORN-VIANA

El vencedor en el match de boxeo.—Salvador Gómez.



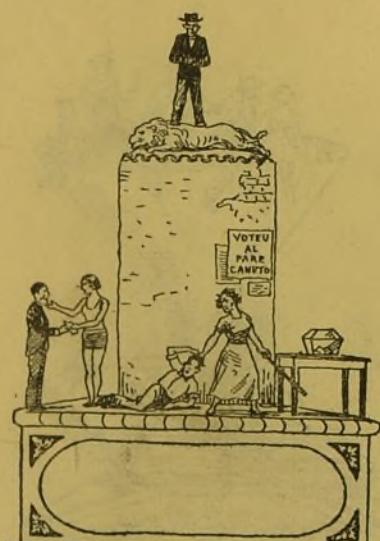
CERVANTES-P. JOFRE

¡Nou réchimen! ¡A ell! ¡A vore qui li pot fer més mal!—Bagán y M. García.



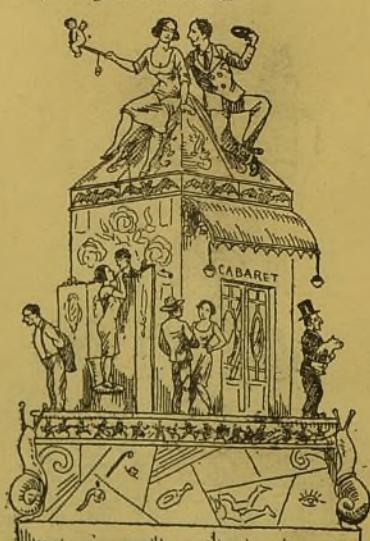
GUILLEM CASTRO-TRIADOR

A fundir tot lo vell per a fer-ho tot nou.—J. Pérez.



ANCHELS-BALMES-TRIADOR

Estes son les consecuències del vot femení.—La Comisió.



ERMITA-L. MOROTE

Els bars y els cabarets se multipliquen molt.—Bagán y M. García.

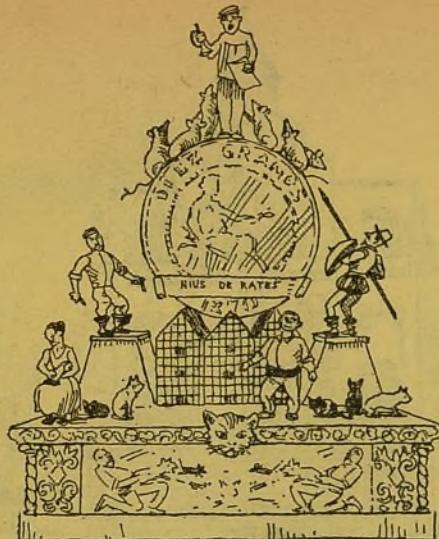


P. DE LA CONGREGASIO

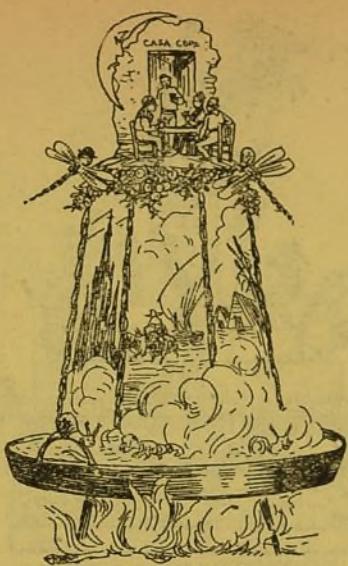
Valènsia, com sempre, l'últim mono; pero tots chuplen del pot.—D. Guillot y J. Alemán.



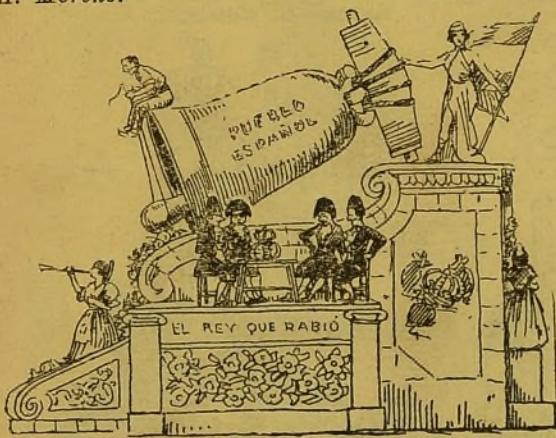
D. JUAN DE AUSTRIA
Hiá que glorificar al cheni.—
A. Moreno.



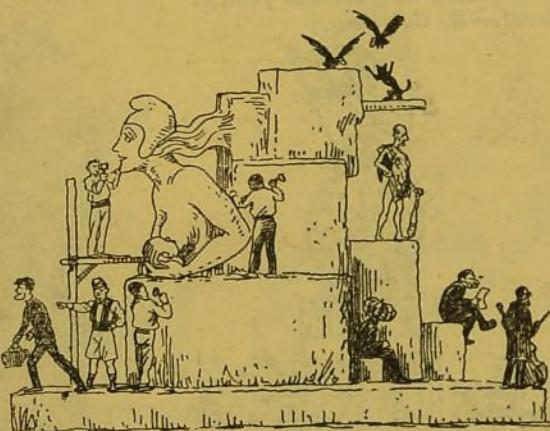
ALTA-SAN TOMAS
Son les o els rates lo que invadix al mon?—J. Navarro.



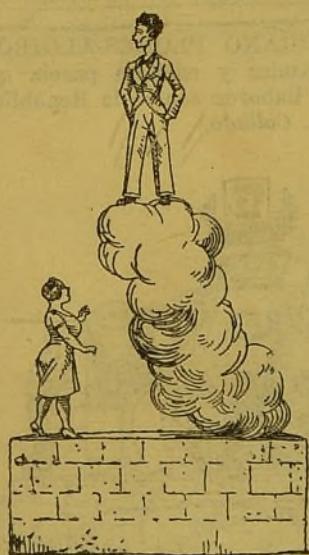
SAN MIQUEL
Alusió a les obres de Blasco Ibáñez.—Hamón.



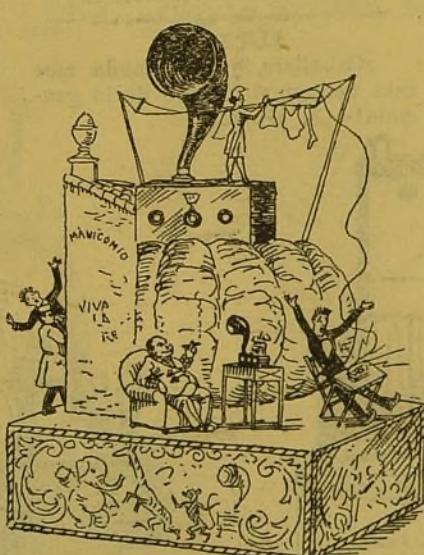
UNIO FERROVIARIA-PUERTO RICO
El poble español ha fet sonar la "Campana de Grasia".—Labrosa y Ferrer.



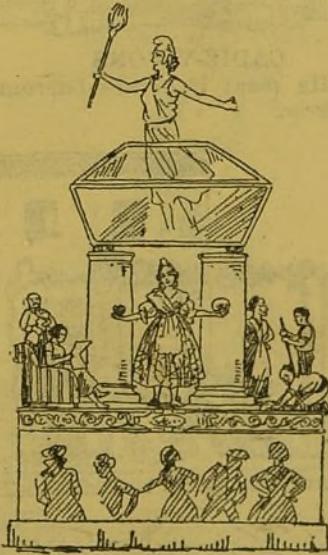
P. SAN GIL
La exaltació de la República.
—E. Vidal Moreno.



P. DOMINGO-ENCARNASIO
Els homens, com les subsistències, estan per els núbols.—Sebá, García, Damiá.



GENERAL PRIM
La manía de la radio mos portará a tots al Manicomio.—Mirasol y López y Pepe.



P. PILAR
El triunfo de la República ha dut l'imperi de la dona.—Bagán y M. García.



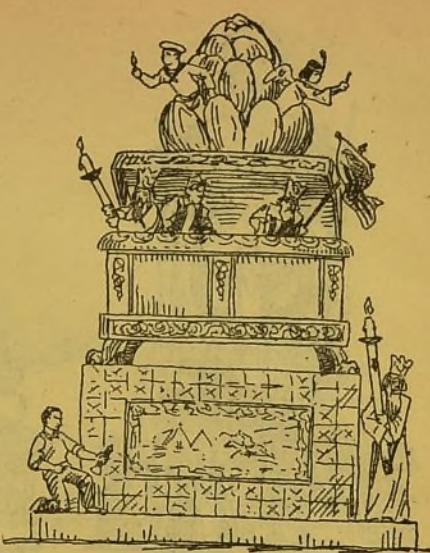
S. VISENT-PADILLA-PERIODISTE AZZATI

Don Nicolás somnía en els tipus populars de València. ¡Ell, el César!—E. Calabuig.



C. AMOROS-H. CORTES

El cambi habut de la nit al matí.—E. Vidal Moreno.



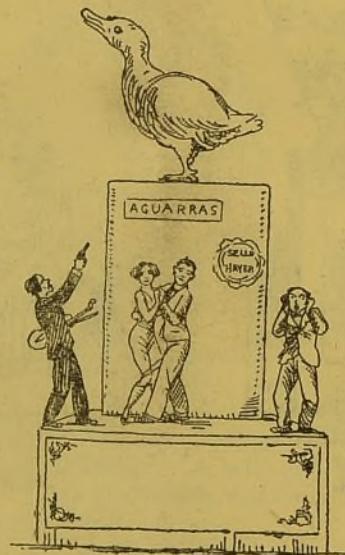
P. MIRASOL

La carehafa de Silla y personaches típics de les festes valencianes.—G. Gómez.



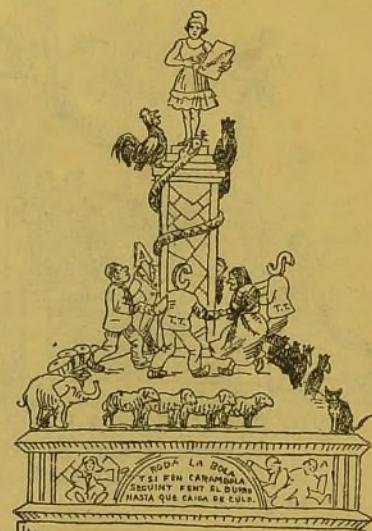
CADIZ-VIVONS

¡Ha sonat l' hora!—Labrosa y Ferrer.



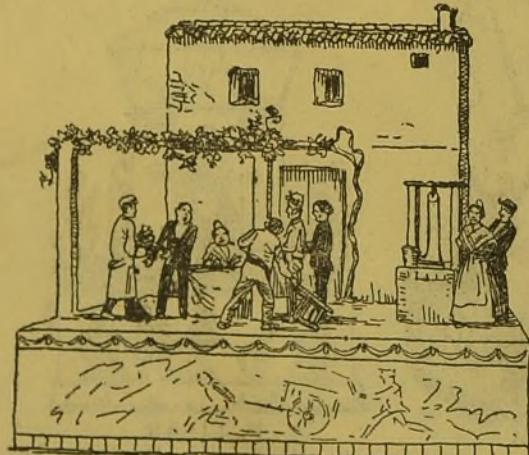
ALTA-FOS

Caballers, y qué llanda mos está donant el "pato" de la gramo!—A. Guillot.



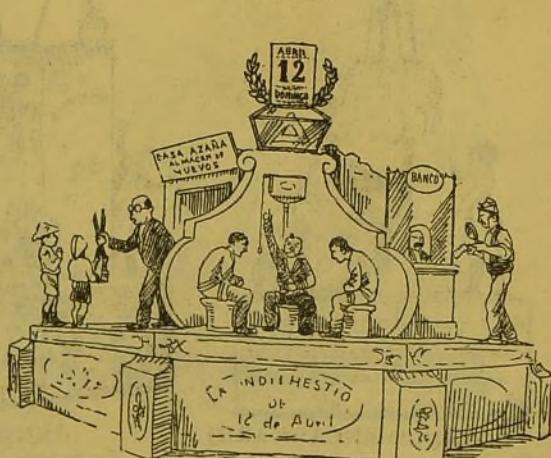
SERRANO FLORES-ALGIROS

Amics y enemis pareix que tots llaboren contra la República.—A. Collado.



M. AGUILAR-M. PERELLO

Al tío Pep li fan un regal el dia del seu Sant.—La Comisió.

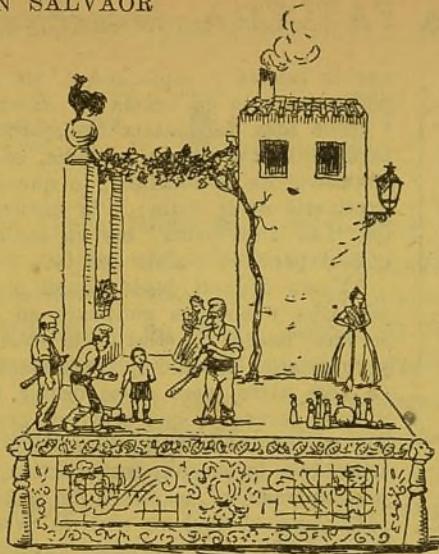


MALDONADO-BANY-VINATEA

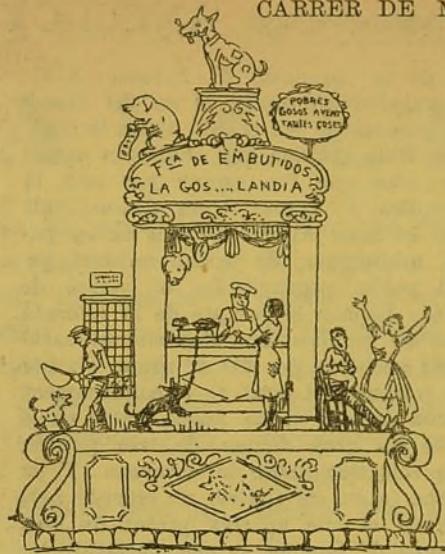
El 12 d' Abril sufriren molts una gran indiestrìa.—J. Martínez Herrero.

ALMUDI-SAN SALVAOR

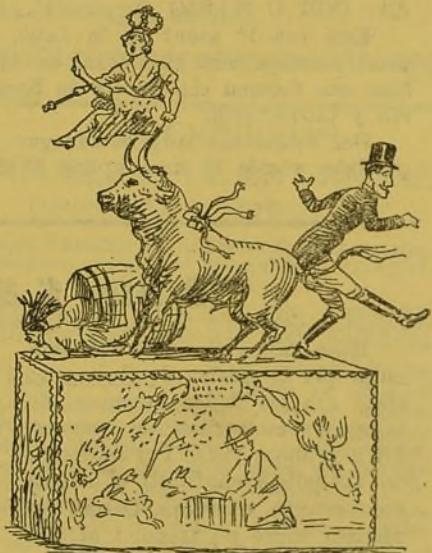
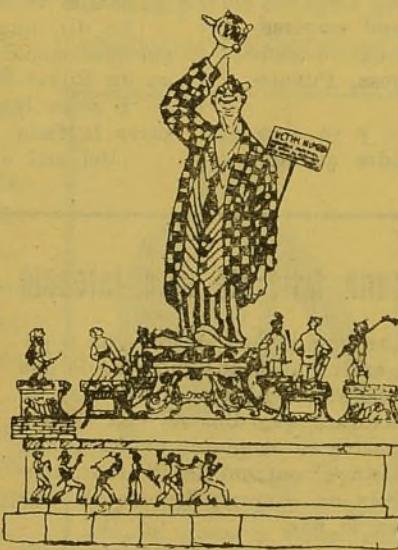
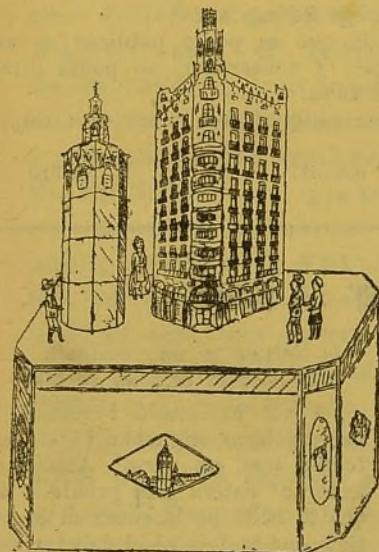
Un choc de
birles que no sa-
ben cómo aca-
bará.—A. Ra-
món.



CARRER DE MONTOLIVET

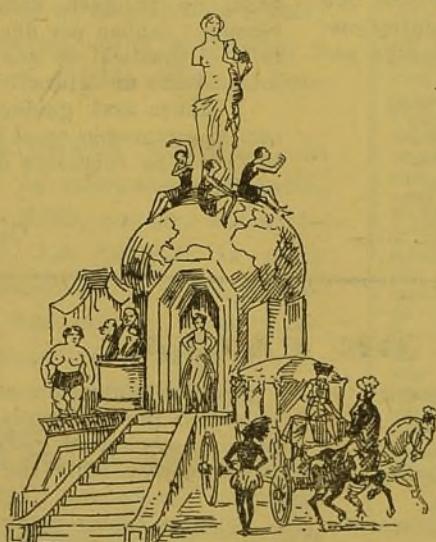


Fàbrica d'em-
butits... algo
sospechosa. ¡Y
els serdos, tan
tranquils.—La-
brosa y Ferrer.

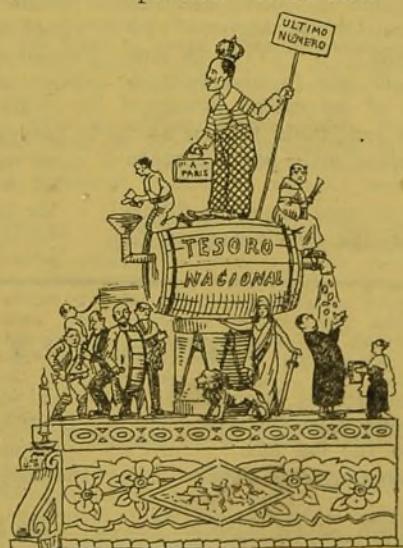


P. PERTUSA
Alusió a la falta de faenes.—
Luis Archelós.

RIPALDA-SOGUEROS
El final d' una moixiganga
política.—*C. Perales.*



P. SAN CHAUME
Aludix al abús dels concursos
de bellesa.—*R. Más.*



CUBA-PUERTO RICO
El últim número en el Sireo
Nasional.—*La Comisió.*

ANÉCDOTA FALLERA

1902, any de la coronació d' Alfonso XIII. Novejarque, Angel Novejarque, el as del cheroglífic, mos va proposar a uns cuants amics la construcció de una falla satírica que aludira a aquell aconteiximent, idea que fon acceptada per tota la colla. Mos explicá l' asunt: Unes descomunals graelles serien la base. Agafat de una de les pastes, en terra, una figura, de tamañ natural, representant al poble, pegantli foc al montó de trastos vells que formen el recapte de la *estoreta velleta*; sobre les graelles, una descomunal carabasa porquera; suchecta per fils d' aram, clavats en els quatre cantons del punt de l' emplasament de la falla, una enorme araña negra, entre cuals tentáculs sosté un gran foguer de tres puntes, en actitud de coloçar sobre la carabasa. Y en un dels cantons (o en els quatre, no recorde be), un cheroglífic en el que apareix pintat un cor, una O y el mapa d' Espanya, lo que, declarat, vol dir: COR O NASIO (coronació).

Este era l' asunt de la falla, qual emplasament conseguirem que fora en els quatre cantons que formen els carrers de Saragosa, Puñalería y Correchería.

Del llibret me vaig encarregar yo, y ya comendrán vostés el meu apuro al tindre que do-

nar la relació y explicació d' un asunt com este, per a tractar en broma no exenta de sàtira.

Fon idea del mateix Novejarque el que a conte de llibret fora un periòdic, caricatura d' uno cuansevol de la localitat, lo que servira per a la explicació de la falla; y la lectura de un número de "Las Provincias" me va súcherir la idea de que el periòdic podría ser éste.

Y me dediquí desde aquell moment a escullir párrafos y notícies publicaes en el periòdic conservaor, moltes d' elles de la secció "Intermezzo", y totes elles traduïdes, literalment unes, o posaes en vers atres, pero sinse desfer may el seu significat, foren les que serviren per a la confeció del periòdic-libret, les cuartilles del qual foren someses a la sensura gubernativa, que la eixersia personalment el secretari del gobernaor, don Serafí Cano, el qual va vore la intensió en que foren escullides les notícies traslladaes al llibret... y mos el va tachar de cap a rabo!

Es dir, que lo que se podía publicar en un periòdic monárquic y conservaor, no podía dirse en un llibret de falla.

Y sinse llibret se quedarem. Pero mos respectaren la falla.

¡Del mal el' menos!

V. LAVID

El secret d' alguna falla jé més intensió qu' un Miura!

Hian falles que son més inconsents que la música de Guerrero; eixes son les falles ingènues, de argument molt fàcil de comprendre a primera vista. Per exemple: un futboliste chafantli el cap a un torero, o viceversa. O una cuplesta sobre un trono, i al costat un mestre d' escola pàlit, ullerós i furgant en un femer. Son les eternes falles de lema història: la primera, "¡cómo cambian los tiempos!"; la segón, "¡Pobre España!" o "¡Viva la sicalipsis!". El que fa una falla de eixes no s' ha calfat el cap, i el que la contempla tampoc se l' ha de calfar molt per a comprenderla.

Pero en cambi ¡qué me dihuen vostés de una de eixes atres fa-

lles, que primer se marecha u pegantli voltes, que endevina lo que allò significa! Posem per cas: un llauraor que dins de una sistella porta un moniato, un nap, una lletuga; enfront del llauraor, apareix un chiquet, ficantse els dits en lo nas.

¡A vore quí desifra semechant cheroglífic! Procura vosté enterrarse comprant el llibret en "la relació i explicació de tot lo que conté la falla" i s' encontra vosté en que diu el llibret algo parregut a asó:

*El llauraor que así está
representa a la ciutat;
el nap es la ilustració;
el moniato es la mitat
de lo que vol la Nasió*

*la lletuga es un "vesino"
y el chiquet es... un cochino.*

A tal explicació i relació li falta aclarar diguent: i "al que tombe tres, un puro". Aixina el lector s' entera més pronte... de que la falla no la enten ni el artista que la feu, ni el cuheter que li pegarà foc.

I de eixe modo, encara pot susuir que molts que no la entenguen, no vulguen donar-se per vensuts i acaben per donarli a la falla el prestichi de que té "més intensió que un Miura".

I dihuen aixó, gruñant un ull, com si estagueren en el secret de la falla i no volgueren donarlo a conéixer.

CAIRELES

DELS LLIBRETS DE FALLA

No se caseu en barbers,
chiques que voleu casar-se;
pues, per raó del ofisi,
veuen pels per totes bandes.

Si alguna agüela carranc té dinés, y et fa l' esquella,
no ho penses: cásat en ella...
y arruixa y no fases fanc.

Si de ser lliure te presies,
no mires molt als balcons
perque te veig engabiat
lo mateix que els gafarróns.

En les falles hi ha pelmasos
que van a piropechar
piropos sinse paraules
que acaben en... bofetá.

Tan bon pintor que es Adolfo,
la sort li pinta al revés;
ni pinta chuant al golfo
ni en sa casa pinta res.

"¡Hacer tantos monumentos
para quemarlos después!"
Pues la raó es ben sensilla:
¡Podem tornarlos a fer!

El millor periòdic de falles es EL FALLERO

Es tonto ferse ilusions. Periòdic de falles com **EL FALLERO**, ningú. Tratar de ferli la competència es caure en el machor dels ridículs. ¿Qui va a poder contra un periòdic que dona 80 planes de text replete de grabats y cubertes en couched a varies tintes? ¿Qui, com **EL FALLERO**, pot donar tots el bosetos de les falles a gran tamañ, maravillosament dibuixaes y minuslosament explicaes? **EL FALLERO** es el que tots els anys batix el record. El públic preferix **EL FALLERO**, per ser el millor informat, el més ben escrit, el més espléndidament presentat y el més barato.

¿Hiá diferència entre un billet de a 25 pesetes y ú de 1.000? Pues algo paregut es lo que occurrix si comparen **EL FALLERO** en els seus competidors. **EL FALLERO** es el billet de a mil; els autres, de a vintisinc, y alguns d' ells resulten falsos...

LA CHALA no trata de ferli la competència a **EL FALLERO**, porque seria ridícul. **LA CHALA** ix pera contrarrestar a eixos periòdics "de ocasió" que "maginechen" engañant al públic en una informació incompleta.

LA CHALA, que se publica tot l' any sense interrupsió, publica en este número els bosetos de les falles, com un alvans de la festa,

pera que no se aprofiten eixos "madrugaors".

Así no estan tots els bo-setos. El lector que vullga una informació completa, deu esperar a **EL FALLERO**, que es el número ú en estos asunts.

Enguañ publicarà més de 80 falles, magnificament dibuixaes per el insigne artis-

te Enrique Pertegás, qui ha fet ademés una soberana portá que ríguense vostés de la galatea en colores.

EL FALLERO tirarà enguañ sent huitanta mil exemplars, y com en anys anteriors, no ne tindrà pera tastes. Per algo es el millor.

Que conste.



VÍAS URINARIAS IMPUREZAS DE LA SANGRE DEBILIDAD NERVIOSA

Basta de sufrir inutilmente de dichas enfermedades, gracias al maravilloso descubrimiento de los

Medicamentos del DR. SOIVRE

Vías urinarias: Bienorrágia (urgencias, en todas sus manifestaciones, uretritis, prostatitis, orchitis, cistitis, gota militar, etc., del hombre, y vulvitis, vaginitis, metritis, uretritis, cistitis, anexitis, flujo, etc., de la mujer, por crónicas y rebeldes que sean, se curan pronto y radicalmente con los Cachets del Dr. Soivré. Los estremos se curan por si solos, sin inyecciones, lavados y aplicación de sondas y bujías, etc., tan peligroso siempre y que necesitas la presencia del médico, y nadie se enterá de su enfermedad. Venta: 5'25 pesetas caja.

Impurezas de la sangre: Sifilis (sifilosis), eczema, herpes, úceras varicosas (llagas en las piernas), erupciones escrofulosas, eritemas, acné, urticaria, etc., enfermedades que tienen por causa humores, vicios o infecciones de la sangre, por crónicas y rebeldes que sean, se curan pronto y radicalmente con las Píldoras depurativas del Dr. Soivré, que son la medicación depurativa ideal y perfecta porque actúan regenerando la sangre, la renuevan, aumentan todas las energías del organismo y fomentan la salud, resolviendo en breve tiempo todas las úlceras, llagas, granos, foráculos, aclaración de las mucosas, caída del cabello, inflamaciones en general, etcétera, quedando la piel limpia y regenerada, el cabello brillante y copioso, no dejando en el organismo huellas del pasado. Venta: 5'50 pesetas frasco.

Debilidad nerviosa: Impotencia (falta de vigor sexual), pollaciones nocturnas, espermatorreña (pérdidas seminales). Cansancio mental, pérdida de memoria, dolor de cabeza, vértigo, debilidad muscular, fatiga corporal, temblores, palpitaciones, trastornos nerviosos de la mujer y todas las manifestaciones de la Neurastenia o agotamiento nervioso, por crónicas y rebeldes que sean, se curan pronto y radicalmente con las Grageas potenciales del Dr. Soivré. Más que un medicamento son un alimento esencial del cerebro, médula y todo el sistema nervioso. Indicadas especialmente a los agotados en la juventud, por toda clase de excesos (viejos sin años), para recuperar integralmente todas sus funciones y conservar hasta la extrema vejez, sin violentar el organismo, el vigor propio de la edad. Venta: 5'50 pesetas frasco.

VENTA EN LAS PRINCIPALES FARMACIAS DE ESPAÑA, PORTUGAL Y AMÉRICAS

NOTA.—Todos los pacientes de las vías urinarias, impurezas de la sangre o debilidad nerviosa, dirigiéndose y enviando 5'50 pesetas en sellos para el franqueo, a Oficinas Laboratorio Sókatarg, calle Ter, 16, teléfono 564 S. M., Barcelona, recibirán gratis un libro explicativo sobre el origen, desarrollo, tratamiento y curación de estas enfermedades.

PERFUMERIA

DE VISENT IBAÑES

— CARRER DE
SAN VISENT, 138
Y CADIS, 14 —

OBCHECTES PERA BARBERÍA

PERFUMS A GRANEL
COLONIES, QUINES, LOCIÓNS,
CHAMPUINGS, POLVOS, COSMETICS,
SABÓNS, CREMES

PREUS DE FÀBRICA

COLONIA MISS ESPAÑA A GRANEL

HUIT PESETES LITRO

—¡QUÉ ROIN ERA!

A doña Carmen de Burgos "Colombine". Per a que fasa una es-
pañola de les de la seu collita.

Pepica li había churat amor etern a Pepico, un chic ebaniste, el més honrat del barrio, a qui tots volien per lo treballao y lo simpàtic. Pero Pepica l' engañaba en un atre chaval del mateix barrio, que li dien de mal nom *Mig-home*, per lo chicotet y revellit que era.

¿Cóm podia ser que Pepica engañara a un chic tan ben plantat com Pepico per un atre tan paqueta cosa com *Mig-home*? Misteris de la vida, que venen divinament be per a que ú puga forchase esta clase de cuentos.

Mientras Pepico ignorá el comportament de Pepica, tot aná com una seda; pero un dia, una bona comare del barrio, una dona d' eixes que no saben tindre la llengua en la boca, agafá per son conte al pobre ebaniste y li ho contá tot, ¡tot!, punt per agulla.

Cuan Pepico s' enterá del engañ de que era víctima per part de la dona en la que había sifrat totes les seues esperances, estigué a punt de tornarse loco; pero ho pensá millor, y deixá la locura per al dia del seu sant. Ya que a ell li dien Pepico y a ella Pepica, anaba a saber el mon lo que es capás de fer un home el dia de San Chusper per a vengar un ultrache.

Efectivament; cuan arribá el dia de les falles, mentrel el veinat, borracho de música, trons y aiguardent, celebraba la falla que habien plantat en els quatre cantons, Pepico, fet una fiera, agafá a la dona que li había donat la fatal notisia, y sinse mediar explicacions de ninguna classe, li pegá un tir que la deixá seca dins d' un gran charco d' aigua que había en el carrer.

¡Ya había una víctima de la seu locura!

Inmediatament se dirichí a la banda de música, que en aquell moment estava tocant un tres d' ópera, y en el colmo de la exaltació de la seu locura, escomensá a tirs, matant a dos músics.

¡Ya n' había tombat a tres!

Pepico se cregué en el dret de demanar un puro a l' estanquer del cantó. ¡No diuen que el que en tombe tres, un puro! ¡Pues se l' había guañat!

Pero l' estanquer li negá el cigarro, per lo que Pepico, segunt en el ram de la seu locura, li pegá un tir que el feu tabaco.

¡Cuatre!

Tanta sane l' emborrachá, y ya, sinse més ni més, escomensá a tirs en tot bicho vivent, carre-

gantse a tres forasters que incautament habien acudit al lugar del suceso creguerentse que estaben disparant una traca.

A les detonacions dels tirs, un chiquet que anaba pregontant el llibret de la falla, pegá a fumar, y encara no l' han trobat. Pero asó es asunt d' un atre cuento, que ya contaré l' añ que ve, si tenim salut y bones ganetes de menchar. Seguint en l' actual, direm que Pepico, aixina que

va vore en terra als set cadávers, víctimes de la seu locura, se n' aná, ¡per fi!, a buscar al cap y causa de totes les seues desdiches, o siga al *Mig-home*, y aixina que el tingué a tret, li feu una descàrrega que no li doná temps i per a dir ¡Chesús! a un home que había estornudat al seu costat.

Pepico, entoncés, al vore que había fet *set y mig*, cregué guanyà la partida, per lo que, colocantse al peu de la falla, y davant el terror

cheneral, se pegá tres tirs en la tótima, per més que l'en sobraren dos, pues en el primer haguera tingut prou.

¡Y allí morí Pepico, al peu de la falla, castigament, com bon valensià!

Entoncés, el veinat, al vore aquella catàstrofe y que s' había quedat sinse aquell chic qu' era l' orgull del barrio, y comprehenint que la verdadera culpable era Pepica, anaren a buscarla; l' agafaren, la dugueren al peu de la falla, li pegaren foc al monument, y cuan éste estava ardint per els quatre costats, alsant en vilo a la roin Pepica, grunsantla rítmicament, digueren:

—¡A la una..., a les dos... y a les tres!

Y despedidla com de una catapulta, la tiraren en mig de les flames, que pronte envoltaren aquell cos sieatero per el que tant había sufrit el pobre Pepico y que fon causa del desastre que acabem de narrar.

Pero Pepico, cuan se va vore entre les flames, llunt de plorar y de demanar clemència, soltá una sorolloxa carcallá.

¡Creuen vostés que es que, com Pepico, s' havia tornat loca?

¡¡No!!

Es que sabia que tot alló era un cuento..., y l'la se ria sempre que li anaben en cuentos.

¡Per a que vegen lo roin que era la chica!

VENTURA VIDAL



Ayuntamiento de Madrid